

gami ali pa potom naših učiteljskih zastopnikov.

Predsednikov namestnik starosta Jug se je zahvalil predsedniku Francu Finšgerju za spretno vodstvo konference in z naklonjenost do učiteljstva in vneto skrb za razvoj našega šolstva. Odkritosrečni „Živio“-klici so pričali, da je med goriškim učiteljstvom in njegovim nadzornikom najlepše sporazumljenje, ki rodi najlepše uspehe za razvoj šolstva in učiteljstva.

Predsednik je z lepimi besedami zaključil to konferenco, ki je zopet dokazala, da korakamo naprej k prosveti!

Naš sivolasi tovariš Tomaž Jug je koncem konference vzel s prelepimi besedami slovo od vsega učiteljstva, ker je vložil prošnjo za pokojnino sedaj, ko je vstopil že v petdeseto svoje službeno leto! Solze so mu igraje v blagih očeh in izzvale so solze spoštovanja in ljubezni v očeh vseh tovarišev in tovarišic, ki poznajo to zlato Tomaževo učiteljsko srce.

Tovariš Alojzij Urbančič se je v imenu učiteljstva poslovil od našega ljubljenskega staroste z daljšim lepim govorom, v katerem je poveljeval neumorno njegovo delovanje v dolgi dobi petdeset let. Slikal je učiteljske boje in plemenite čine v zadnjih letih pod predsedstvom Tomaža Juga — tega vzorno plemenitega tovariša, ki je vedno imel v vsem polstoletju svojega aktivnega učiteljevanja odprto roko in odprto srce za učiteljske zadeve. S solznimi očmi smo stiskali blagotvorno roko blagega staroste, in naša srca je prešla misel: Živel, naš Tomaž, srečno še polstoletja v trdozasluženem pokoju!

V narodnem hotelu „Pri zlatem jelenu“ se je do treh popoldne vrstila napitnica za napitnico. S svojo navzočnostjo sta nas počastila tudi visokorodni grof dvorni svetnik Attems in priljubljeni nadzornik Fr. Finšger. Hvala jima!

Potem so pa bile prve pevske vaje v dvorani Slovenske čitalnice, ker se goriško učiteljstvo pripravlja za sprejem naše dične „Zaveze“ v mesecu septembru.

Vsemu slovenskemu in hrvaškemu učiteljstvu naj velja: „Na veselo snidenje v Gorici!“ J. a. z.

Vesti iz Istre.

Družba sv. Cirila in Metoda za Istro je imela koncem 1907. leta 98.000 kron dohodkov. Imetje družbe znaša 236.000 kron. Družba ima sedaj 27 ljudskih šol, dva otroška vrta in 45 učnih oseb.

Glavna skupščina te družbe se je vršila v Pulju dne 31. maja letos. Lahko so tedaj provzročili velike izgrede; zaradi tega je poslanec Mandić dne 6. t. m. vložil na ministrskega predsednika in na ministra za notranje stvari interpelacijo, ki posnemljemo iz nje:

Nekoliko dni pred to skupščino so si prizadevali nekateri italijanski listi v Trstu in Istri, da z zastraševanjem in hujškanjem oblasti

diteljem, ter je li ta družaben človek, ki si da kolikortoliko kaj dopovedati, ali pa ima navado metati „umetnike“ kratkomalo na cesto in zrak. Po teh informacijah pri Cerberu koraka naravnost k avdijenci v voditeljsko sobo. Predstavi se najprej, potem pa jame govoriti z namazanim jezikom, kako važno je fotografiranje z vzgojeslovnega stališča, češ, pri tem delu doživimo lahko izredno redko prikazen, da nam 50 do 100 bubev stoji lepo v miru. Da pa je on dober fotograf, ki se mu je le po nesreči zlomil en klin na lestvici do dvornega fotografa, o tem ni dvoma, to izpričujejo že razni vzorci njegove umetnosti, ki jih hkrati pokaže in ki imajo le to napako, da jih sam ni izdelal.

Voditelj zmaja z glavo, mrmra nekaj o slabih izkušnjah, slednjč seveda privoli. In tedaj roma ves popoldne razred za razredom na dvorišče, kjer se postavlja v mične skupine.

Čez par dni prinese fotograf že izdelke v naročenem številu ter pobere z globokim klanjanjem denar.

Ti pa stojiš tu še dolgo časa, zmajaš z

in občinstva preprečijo skupščino, kar pa se jim ni posrečilo.

Ob 8. uri zjutraj je bila na „Narodnem domu“, kjer se je imela vršiti skupščina, izvešana hrvaška zastava, kakor se dogaja drugod ob svečanostnih prilikah.

Ta zastava ni dala povoda ni prej ni tedaj nikakemu pojavu ali neredu. Dasi je mimo „Narodnega doma“ hodilo mnogo italijanskih meščanov, se ni nihče srdil ali izpodtikal zaradi zastave. Redarstvo pa je vendar odredilo, naj se zastava sname. Medtem se je hrvaško meščanstvo zbralo na obali, da sprejme izletnike iz Liburnije, ki so imeli dospeti s parobrodom. Medtem, ko je narod čakal na obali, je dal redarstveni svetnik Osti po gasilcih sneti zastavo, ki so jo ti poslednji hoteli odnesti s seboj, kar so pa navzoči Hrvatje vendar preprečili. Tem povodom je omenjeni svetnik Osti glasno rekel: „Was, wollen sie mich den ganzen Tag mit dieser dreckigen Fahne foppen!“ — kar je provzročilo strašno ogorčenje pri njih, ki so ga umeli. Narod je, posluživši se svoje pravice, zopet postavil zastavo na njeno mesto. Ali g. Osti se ni mogel nikakor umiriti ter je naročil gasilec, naj s silo snamejo zastavo. Šele tedaj so začeli otročaji — ne pa trezni meščani — kričati in se dreti: „Dol se zastavo! Ven s Hrvatli!“ in še drugače zasramovalno vzklikati. Boječ se, da bi mnogoštevilno navzoče naše občinstvo začelo reagirati, so naši prvaki obljubili redarstvenemu svetniku, da sami snamejo zastavo, ako se gasilci odstranijo, kar se je tudi zgodilo.

Na skupščino je došla iz Trsta in notranje Istre množica izletnikov z vlakom ob 11. uri. Na kolodvoru je pričakovala izletnike italijanska mladina iz vseh razredov meščanstva ter je od kolodvora pa do „Narodnega doma“ spremljala izletnike s silnim kričanjem, življenjem, pevanjem zasramujočih in žaljivih pesmi in vsakovrstnimi brezsravnimi vzkliki. Izletnike je spremljalo na straneh par oboroženih orožnikov; pri javnem vrtu šele je redarstvo poizkušalo, da bi demonstrante razgnalo, kar se mu je tudi posrečilo za hip; ali organizirali so se zopet, šli dalje in izživali in kričali na isti način.

Izletnikom, posebno pevskega društvu iz Trsta, je redarstvo strogo zabranilo nositi kakršnesibodi društvene znake. Na povratku izletnikov iz Pulja pa so se ponovili isti izgredi kakor ob prihodu na kolodvoru.

Iz navedenega se more posneti, kako državljansko svobodo in zaščito oblasti uživajo Hrvatje in drugi Slovani v Pulju. Ker je bila skupščina prijavljena več dni poprej in je bila s tem dana oblasti prilika, da poskrbi za vzdrževanje miru in reda, tako da je bilo celo — kakor se govori — pozvano v Pulj orožništvo iz onega okraja in konsignirano vojaštvo v kasarnah, je bilo lahko oblasti preprečiti vsak in tudi najmanjši nered, da je imela le dobro voljo in se zavedala svoje dolžnosti.

Skupščinarji — ni domači ni vnanji — niso dali niti najmanjšega povoda za kakršnosibodi izživanje, ker so toliko z obali kolikor s kolodvora in nazaj šli popolnoma tiho in mirno, sneli svoje znake, in je bila sneta tudi zastava z „Narodnega doma“, ker so se vzdrževali vsakega vzklika radosti ali oduševljenja, se

glavo ter ugiblješ in ugiblješ, kaj neki pomeni ta megleni rebus v tvoji roki, ki ti ga je naložil odlični umetnik.

Solnce sije že gorkeje, vreme se je ustanovilo, trop nomadov se utabori na travniku tik šole. Na njihovem šotoru blesti napis: „Svetovni cirkus“. Ne mine teden, in že pride nomadski glavar osebno v šolo. Naravnost jo ureže k voditelju in se nič ne informuje pri slugi. Čemu tudi! Pisano dovoljenje ima od šolske oblasti, da sme uprizorjati otroške predstave. Na skrbno voditeljevo vprašanje, je li bo predstava tudi dostojna in primerna šolski deci, odvrne ponosno:

„Gospod direktor, jaz sem tudi direktor in vem, kaj je prav in kaj ni prav!“

Danes pa medvedar. Ta niti ne prestopi šolskega praga. Zakaj neki! Njegov medved ne rabi več pouka, ker je sploh čudež učenosti. On sam pa tudi nima kaj iskati v šoli. Pač pa se postavi pred šolo in začne piskati in piskati. In piska in piska, da vam izpiska iz učenecv vse zanimanje za lepe računske operacije, in piska in piska, dokler si pripiska

izogibali vsakemu spopadu z italijanskimi meščani in niso reagirali na krvave provokacije, samo da se ne kali mir in red ter da se ne da nasprotnikom izgovora za opravičevanje, češ, da so izletniki prišli v Pulj koga izzivat.

Ob takem razpoloženju Hrvatov, ki so se zbrali v Pulju kakor člani čisto kulturne ustanove, se mora najodločneje obsojati oblast, da ni preprečila teh divjaških prizorov od strani protivnikov, o katerih je vedela iz njihovih listov, da se pripravljajo na izgred in napade.

Zaradi vsega tega se usojamo vprašati njiju prevzvišenost:

1. Je li vajinima prevzvišenostima znano, da so bili na skupščini šolske družbe sv. Cirila in Metodija za Istro dne 31. maja t. l. v Pulju skupščinarji brez nikakega povoda vzpostavljeni divjaškim napadom in žaljenjem od strani italijanske mladine, ne da bi bila redarstvena oblast ukrenila potrebne odredbe v zaščito miru, reda in državljanske svobode?

2. Sta li vajini prevzvišenosti voljni dati izvesti strogo preiskavo proti onim javnim činiteljem, ki so ne samo zanemarili svoje dolžnosti, marveč so tudi sami s svojim postopanjem in celo žaljenjem hrvaške zastave izpodbujali italijanske izgrede?

3. Sta li vajini prevzvišenosti voljni odrediti potrebno, da se taki pohujšljivi dogodki vbodoče ne bodo več dogajali in da bo našemu narodu v Istri zavarovana državljanska svoboda?!

V poslanski zbornici je 13. t. m. govoril poslanec Spinčić. V svojem govoru se je bavil z upravo v bogočastnih in učnih stvarih na Primorskem. Pritoževal se je, kako da se iz Istre potiska slovanski jezik in se preganja slovanske duhovnike. Ako hočejo Hrvatje imeti šolo, si jo morajo ustanoviti iz lastnih sredstev. Govornik je grajal, da je število hrvaških učiteljev tako majhno, in se pritoževal nad protežiranjem Italijanov na polju šolstva. Preden se ustanovi italijansko vseučilišče, se mora dati Hrvatom in Slovincem ljudske, srednje in obrtne šole. Tudi železniški minister hoče germanizirati in daje pri uradništvu prednost svojim pristašem; istotako je pri finančni in politični oblasti.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 25. junija t. l. ob 1/2 11. uri dopoldne v Konjicah po sledečem vzporedno: 1. Zapisnik. 2. Dopisi in vplačevanje udnine. 3. Poročilo o zadnjih dveh roditeljskih sestankih in razgovor o nadaljnjem prirejanju sestankov po okraju. 4. Roditeljska vprašanja. Predava to. Kožuh. 5. Teme za uradno konferenco. Poročevalca tovariša Jurko in Brumen. 6. Volitev delegatov za letošnje glavno skupščino „Zaveze“ v Gorici. 7. Vprašalna škrinjica. 8. Predlogi in slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vljudo načelnik.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 14. junija pri sv. Križu na Slatini. Bil je v resnici lep dan in želeži je, da bi pokazalo učiteljstvo še večkrat tako požrtvovalnost in veselje do sloge in stanovske zavesti. Tudi tovariši in tovarišice, ki še niso bili v naši organizaciji, so se odzvali pozivu ter se priklopili društvu. — Predsednik to.

brez drugih okolščin dovoljenje, gledalce in denarce.

In tako se vrste drug za drugim. In če službuješ dlje časa na eni šoli, narediš mnogo novega znanja v teh „umetniških“ krogih, a pozdraviš tudi marsikaterega starega znanca. In na poslednjih ti bo jasen pregovor, da umetnik nima sreče. Od leta do leta ti prihaja vedno bolj razdrapan, vedno bolj sestradan.

Tako smo poznali takega nomada, ki se je sprva predstavljal s celo trumo umetnikov ki jim je bil glavar, kasneje le še s svojo družinico, lani pa je prišel čisto sam. In vse, kar je hotel in znal še pokazati naši nadebudni mladini, so bili kozolci, ki ji je hotel on preobračati, kar mu pa mi nismo dovolili, ker se nismo mogli dodobrega prepričati o velikem vzgojnem pomenu te umetnosti. In tako je odšel.

V vratih pa je še postal in obrnil žalosten pogled svojih sivih oči tja v jesen. Vzdihi je, a potem je nadaljeval svojo nomadsko pot z lahko culico, s težkim srcem.

Kurba s pozdravlja najprej vse skupaj in se zahvali tov. svetokriškemu nadučitelju za njegovo prijaznost, da je radevolje prepustil sobo za zborovanje, da smo se lahko zbrali v šoli, na kraju, kamor sodimo. V nadaljnjem govoru izjavlja, da smatra učiteljstvo za obsežno obitelj, v kateri imajo vsi udje iste težnje, iste zahteve, in v kateri mora vladati sloga, če hočejo imeti uspeh pri svojem delu. In ravno v društvu je prostor, kjer se zbiramo, da si potožimo svoje težave, da se pomenimo, drug drugemu svetujemo ter si pomagamo. Kdor ne spozna koristi, ki mu jih nudi organizacija, je slep iz predsodkov ali pa namenoma. Saj delamo tu vsi za enega, eden za vse. In kakor je častno za tiste, ki se zavedajo svoje stanovske dolžnosti ter so udje društva, tako je nečastno za tiste, ki ne vedo, kaj bi morali. Naše društvo je res zdravo drevo, da so še tuptam nekatere suhe vejice, ki jih bo treba otrebiti in sploh odvreči... V nadaljnjem govoru pozdravlja predsednik še posebe to. Peska, ki je bil toliko prijazen, da se je odzval našemu vabilu ter prišel enkrat tudi k nam v našo ožjo sredo; dalje gospo Ozmečovo iz Kostrivnice, gđ. Dobnikovo, tov. Reclja iz Št. Jurja ter nanovo pristopivši članice tov. Karlo Greherjevo od sv. Florjane, tov. Zoro Senčarjevo od Sv. Križa in tov. Fr. Korbarja od Sv. Petra na Medvedjem selu. Pristop sta naznanila dalje tov. Hugo Plhak in Angelika Jakličeva, oba s Sladke gore.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Med dopisi je omeniti: Okrožnico „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, v kateri naznanja ustanovitev stalnega odseka pri „Verbandu“, ki se peča z izboljšanjem našega gmetnega stanja. — Dopis „Zaveze jugoslov. učit. društev“, ki poziva na zborovanje v Prago ter na prispevek za Jan Legov spominek. Določi se 10 K. Tov. Fr. Zopf iz Pristove je poslal dopis, v katerem predlaga ustanovitev „Jubilejskega učiteljskega sklada v podporo v bedi se nahajajočih članov učiteljstva“. Ker tov. predlagatelj ni bilo osebno, se je sklenilo nadalje se posvetovati o tej zadevi takrat, ko bo tovariš sam natančneje obrazložil svoj predlog. Tov. Pesek omenja, da se bavi z enako idejo tudi socialni odsek in da je hvalevredno, če se zanimajo za to tudi posamezna društva in pridejo takorekoč že na pol poti naprej.

Nato je sledilo predavanje tov. Peska, ki je črtal v kratkih potezah pot, po kateri hodi in mora hoditi socialni odsek, če hočemo, da rodi tisto, kar od njega pričakujemo in smemo pričakovati. Iz njegovih izjavanj posnemamo te-le zahteve: 1. Naša učiteljska zborovanja morajo biti boljše obiskana. Da se to ne godi, so kriva poleg brezbriznikov tudi društva sama, ker ne poskrbe za zanimivost pri zborovanjih. Zato se je odločil socialni odsek, da bo pošiljal na zahtevo društev govornike, ki bodo govorili o aktualnih vprašanjih kakor tudi podavali poučno zanimiva predavanja. Gotovo je, da izbudi tako postopanje zanimanje in ne bo več čitati po listih vednih in vednih tožb o slabem obisku ter o nezavednosti. Nič manjše važnosti kot zborovanja, so večkratni učiteljski sestanki in krožki, kjer se pomenijo tovariši o krajevnih razmerah in zahtevah in določajo sistem, po katerem je mogoče delovati v tistem kraju, ker le v sistematiškem delu je spas naroda in z njim spas učiteljstva. Nadalje govori o skupnem pevskem zboru, o prirejanju gledaliških predstav, kar bi podeljevalo kot posvetno delo učiteljstvu ugled ter mu tudi podeljevalo organizacijskih gmetnih pripomočkov. — Pri „Narodnem svetu“ v Celju je zahteval socialni odsek, da dobi tudi učiteljstvo v predsedstvu svojega zastopnika, istotako tudi v „Narodni založbi“, pri kateri naj učiteljstvo zaradi njenega izobraževalnega smotra pridno sega po deležih; saj je „Narodna založba“ edina, ki izdaja v resnici narodni časopis ter poučne knjige za naše ljudstvo. Poziva učiteljstvo, naj deluje na to, da pristopijo društva „Zveze narodnih društev“, da postavimo falango proti raznim mladeniškim in dekliskim družbam. „Sicer pa,“ pravi govornik, „mora biti naš najvišji zakon ter edini smoter proevit šole in naroda brez ozira na stranke. Stara liberalna stranka je zaspala, in tudi klerikalno drevo ne bo raslo v nebesa, ker premnogi črvi izpodjedajo koreninice.“

Mi pa glejmo, da sadimo na mestu starih podrtih dreves, mlada, sveža in zdrava drevesca. Mi se ne spuščamo z nobeno stranko v boj, tudi s klerikalizmom ne; saj bo zamrl sam — nam gre le za delo, delo in delo. Govornik konča z apelom na šmarsko-rogaško učit. društvo, ki je v delu in zavednosti itak vedno prednjačilo, naj tudi vbodoče dela in podpira stremljenja, ki si jih je začrtal socialni odsek.

K izjavanjem tov. Peska sta še govorila tov. Flere in Brišnik, na kar se mu predsednik presrečno zahvali ter ga prosi, naj pohiti še večkrat v našo sredo.

Predavanje tov. R. Košarja o tajni kvalifikaciji je moralo izostati, ker je bil tov. nepričakovano zadržan. Odpadlo je tudi poročilo o „Zvezinem“ zborovanju, kar je poročevalec Flere utemeljeval s tem, ker nas je čas prehitel in ker je itak prinesel natančno in obširno poročilo „Učit. Tov.“.

Pri slučajnostih nas razveseli tov. H. Šumer z novico, da je dosegla svota za Strmškov

spomenik že višino 400 K in če pojde tako naprej, nam bo mogoče še letos ovekovečiti pokojnikov spomin pri Sv. Petru na Med. selu. — Ker je to zborovanje pri Sv. Križu tako lepo uspelo, smo sklenili tudi prihodnje zborovanje privediti tamkaj, in sicer dne 12. julija. Da bo pa mogoče tudi tovarišem, ki so dopoldne zadržani, da se udeležijo zborovanja, pri katerem predava tov. Sotošek o roditeljskih večerih, smo določili, da se prične zborovanje ob 1. popoldne. Torej takrat zopet polnoštevilno na snidenje! — 6.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje v četrtek, dne 25. junija t. l., v dvorani goriške "Čitalnice" ob 9. uri dopoldne po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Skriptikon, predava g. Fran Finšger, e. kr. okr. šol. nadzornik.
3. Slučajnosti.
4. Pevska vaja. Mohorjeva pesmarica I. zvezek št. 48.

K mnogobrojni udeležbi vabi vljudno odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Matura iz slovenšine.** Po novi določbi bi se ne vršila matura iz slovenščine na gimnaziji. Ali sedaj je prišla odredba za maturu; čigar pismen elaborat ne bo dober, bo moral delati tudi ustno maturu. — Isto velja za laščino. — Odredba je prišla na pritožbo proti temu, da bi se maturiralo le iz učenega jezika.

**** Ravnatelj Gassner v Gorici in nemški klasiki.** V "Soči" čitamo: Te dni je prišel v Gorico potujoč nemški leposlovni predavatelj in se oglašil, da bi predaval dijakom gimnazije in realke v mojstrski obliki nekaj imed najlepših nemških pesnitve. Dijakom se je to naznanilo in zbrali so se z obeh zavodov v risarski dvorani realke pod vodstvom nekaterih profesorjev ob navzočnosti ravnatelja Gassnerja. Za predavanje je bila določena ura po kosilu pred popoldanskim šolskim poukom. Morda je bil ta neugodni čas kriv, da se je zbralo le malo dijakov. Prejkone pa so si marsikateri izmed slovenskih in italijanskih dijakov premislili, da bi hodili še za denar poslušati nemščino, ki jo vendar slišijo v šoli uro za uro, in ki jim dela dovolj preglavice in neprijetnosti. Nemških dijakov pa tudi ni bilo, ker jih sploh ni toliko, da bi prišli v poštev. Število poslušalcev je bilo tako pičilo, da se je predavatelj vljudno oglašil pri ravnatelju Gassnerju in ga naprosil, naj bi se preložilo predavanje na ugodnejšo uro. Slabo je naletel. Ravnatelj sploh ne ljubi oblik olikanega občevanja. Odgovoril je z osornim glasom. Slišala se je celo beseda "Ausbeutung". Dijaki in profesorji so bili svedoki neprijetnega prizora. Konec je bil ta, da je predavatelj nevoljen odšel, opozorivši dijake, naj si ne jemljejo ravnatelja za zgled v dobrem! S tem je bilo vsega konec. — Dijaki so potem lahko premišljali, kako nemški ravnatelj čista nemške klasike. Očitno je, da se mu ne zdijo vredni predavanja z vstopnino 20 vinarjev. Taka vstopnina mu je že "Ausbeutung", to je izžemanje poslušalcev. Zjutraj je bil še sam vabil dijake k predavanju, ki ga je označil popoldne za golo izžemanje. Ako bi bil kakšen slovenski ravnatelj pokazal svoje spoštovanje do nemških klasikov tako po divjaško, to bi završalo v nemškem gozdu od Belta do Adrije! Ali ker je to zagrešil Nemec, se doslej nemški listi niso niti oglašili. Mi pa imamo sedaj en dokaz več za to, da nemški ravnatelj in nemški profesorji niso med nami to, za kar se izdajajo, namreč potrebni in nenaodnostni širilec izobrazbe, nego pač le zato — da izžemajo slovenske in italijanske davkoplačevalce in se dajo od njih vzdrževati kakor oholi gospodarji.

**** V Ptuj** se je vršila na gimnaziji pismena zrelostna izkušnja od 15. junija naprej. ustna pa se prične 10. julija.

Politiški pregled.

*** Poslanska zbornica** je nadaljevala proračunsko razpravo. Posl. Pagnini se je pritoževal zaradi zanemarjanja Trsta od kompetentne oblasti, zahteval izpolnitev luke in železniške zveze ter se zavzemal tudi za laško vseučilišče. Finančni minister je predložil zakonski načrt o davku na žganje. Po tem načrtu se povisa davek s 1. septembrom t. l.

*** Srbska cerkvena in šolska občina v Bosni** je odposlala deputacijo na državnega finančnega ministra Buriana, da ji odpusti dolg občine v znesku 170.000 K. Deputacija, v kateri je bil tudi sarajevski metropolit Evguen Letica, se je 2. t. m. vrnila z Dunaja. Baron Burian je prošnjo odklonil z obrazloženjem, da bi morala občina prej omenjeni dolg pripoznati. Minister je baje svaril o tej priliki srbske voditelje zaradi njihovega agresivnega vedenja nasproti upravi in uradništvu, zlasti zaradi napadov na sekcijskega načelnika Hörmanna. Minister bo vedno sprejemal opravičene pritožbe, sumničena pa odločno zavračal. Naglašal je krivo razumevanje Srbov z ozirom na deželno pravo in o suvereniteti sultana. Bosna

je bila osvojena z orožjem, in se jo bo, ako treba, branilo tudi z orožjem.

*** Promet tujcev in ministrstvo javnih del.** Delokrog novostanovljenega avstrijskega ministrstva za javna dela ima poleg drugega tudi sledeče delovanje: delovati na to da se privablja tujci; podpiranje privatnih organizacij za povzdigo prometa tujcev; podpiranje raznih podjetij, kakor hotelov, prenočišč, planinskih koč, prometnih sredstev (posebno avtomobilov), odkritje novih gorskih krasot, ohranjanje karakterističnih krajev in naravnih lepote, pospeševanje industrije raznih reči za tujce. Za te namene je v vladni predlogi še dodatni kredit 500.000 K. Ta se razdeli sledeče: 1. Dodatki za športna in umetniška podjetja, za odkritje posebnih privlačnih točk glede turisticke, za napravno razglednih stolpov, zavetišč, turistovskih potov, pospeševanje razvoja hotelov 350.000 K. 2. Subvencioniranje deželnih zvez za tujski promet 50.000 K. 3. Reklama 40.000 K, pozvedovalne pisarne v inostranstvu in doma 60.000 K.

*** Osrednja zveza gasilnih društev na Češkem** je sklenila pri obnem zboru na Binkoštni ponedeljek, da se člani vbodoče ne bodo več v paradi udeleževali raznih cerkvenih slavnosti, ker imajo taka društva samo skrbeti za varnost imetja in življenja svojih soobčanov.

*** Ogrski kmetje za splošno volilno pravico.** V Bekesczadi se je vršil na binkoštno praznike kongres ogrskih kmetov, ki se ga je udeležilo 963 delegatov in štiristo občin. Kongres je sklenil proglasiti za en dan splošni štrajk, ako ne bo na jesen predložen načrt o splošni volilni pravici.

*** Srbija.** Volitve v skupščino so končane. Izvoljenih je skupaj 81 vladnih in 71 opozicijskih poslancev, potrebno je še 8. ožjih volitev, od katerih pripade polovica vladi, polovica opoziciji. Vladni položaj je po volitvah slabši nego je bil v stari skupščini, v kateri je bilo 91 vladnih pristašev in 69 opozicijskecev. Če upoštevamo oddane glasove, vidimo, da vlada nima večine prebivalstva za seboj, zakaj pri baš izvršenih volitvah je bilo oddanih 225.465 glasov za opozicijo in samo 175.444 glasov za vlado. Kako se bodo stvari nadalje razvijale, je težko reči.

*** Papež Leon XIII. — modernist.** Francoski jezuit Barbier je izdal knjigo pod naslovom "Napredek francoskega liberalizma in Francija". Knjiga dolži pokojnega papeža Leona XIII., da je neposredni provzročitelj in razširjevalec liberalizma in katoliškega modernizma v cerkvenih naukih. Dasi so se baje v Vatikanu strinjali že vnaprej z Barbierovimi nazori, vendar je bil papež Pij X. primoran, dati knjigo na indeks, ker vendar ni mogel odobravati, da bi se nezmotljivega papeža proglasilo za — krivoverca.

*** Ruski car** se je sešel v Bevalu z angleškim kraljem. Sprejem je bil presrčen. V napitnicah se je poudarjalo ožje zveze med obema državama.

*** Sibirske zahteve v ruski dumi.** Zastopniki ruske dume iz Sibirie zahtevajo, da se v Sibiriji uvede zemstvo kakor je v Rusiji, z nekimi neznatnimi modifikacijami, primernimi tamošnjim odnosom.

*** Prebivalstvo Francije** se krči. V kratkem izide statistika prebivalstva francoske države. Po tej statistiki je bilo v minulemu letu 773.000 rojstev a 793.000 smrtnih slučajev, prebivalstvo se je torej zmanjšalo na 20.000 duš.

Vestnik.

Zakonski načrt o preosnovi § 55. drž. šol. zakona so v državnem zboru vložili nemško-nacionalni poslanci. Načrt priobčimo prihodnjice v originalu.

Naš sotrpín — župan. V občini Gor. Logatec so se zedinili obč. odborniki po posvetovanjih in enoglasno volili za župana tov. P u n č u h a. Zasluži to čast, saj žrtvuje mož vse moči za delo v občini. Če je učitelj najboljši tajnik, zna biti tudi lahko najboljši župan. Živel!

Slava cesarju Francu Jožefu I. Spevoigra. V proslavo 60 letnega vladarskega jubileja Nj. Velikanstva cesarja Franca Jožefa I. sestavil E m i l A d a m i č, učitelj v Kamniku, je naslov krasni skladbi, ki jo je založilo "Društvo za zgradbo učiteljskega konvika" v Ljubljani. Partitura, obsežna 52 strani se dobi v Učiteljski tiskarni po 5 K.

Vpisovanje za sprejemne izpite v prvi letnik e. kr. ženskega učiteljskega v Ljubljani se vrši v ponedeljek, dne 6. julija ob osmih, v prvi letnik e. kr. moškega učiteljskega v sredo, dne 15. julija ob osmih. Sprejemni izpiti se prične v torek dne 7. julija, oziroma v četrtek, dne 16. julija ob osmih.

Okrajna učiteljska konferenca slovenskih ljudskih šol v Ljubljani je bila dne 11. rožnika t. l. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani "Mestnega doma". V proslavo 60 letnega vladanja Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I. je bila najprej slavnostna seja, ki jo je otvoril e. kr. okrajni šolski nadzornik g. A. Maier s slavnostnim govorom, ki je v njem v znese-nih besedah omenjal redkega praznika 60-letnega jubileja ter poudarjal, da ostane ta praznik zapisan z zlatimi črkami v zgodovini naše države. Milijoni avstrijskih državljanov

zro letos oduševljeno in s ponosom na prestol Njega, ki osredotočuje že 60 let politiško in kulturno življenje naše države. Poudarja, da ne bo razmotril važnosti in 60 letnega delovanja Nj. Vel. presvetlega cesarja, saj vemo vsi, kaj nam je naš velikodušni deželni oče. Da ima danes Avstrija napredno in moderno šolstvo, je vse le zasluga Njega, čigar posvečeno osebo obzarja letos glorijski 60 letni jubilej. V vsi veliki monarhiji napreduje šolstvo in povsod, kjer se zbira učiteljstvo, se spominja z veseljem in navdušenjem Njega, ki je z novim državnim šol. zakonom vstvaril šolstvu nov temelj in na isto obračal posebno pažnjo. Tudi danes stopa učiteljstvo pred svojega plemenitega vladarja in mu poklada na glavo venec časti in hvalečnosti, pa mu zajedno obljublja, da hoče vbodoče takisto kot doslej vcepjati v otroška srca neomajano zvestobo in ljubezen do Njega. Vsi avstrijski narodi pošiljajo v teh dneh vroče želje k nebu: "Bog ohrani našega prebлага vladarja do skrajnih mej človeškega življenja!" Z njimi združeni v duhu kličemo tudi mi, slovenski učitelji iz dna duše: "Oesarju Francu Jožefu I. vekovita slava, slava, slava!" Zborovalci so zaklicali navdušeno trikratni "Slava", nakar je učitelj g. A. Rapč omenjal vdanostne izjave ljubljanskega učiteljskega namreč, da mu iste ni treba utemeljevati, zakaj utemeljena je že v posvečeni osebi Nj. Velikanstva samega, pa takisto v njegovih velikih delih. Govornik pravi, da se s to izjavo pridružuje ljubljansko učiteljstvo vsem stanovom in vsem narodom naše lepe Avstrije, ki letos tekmujejo v izrazih genljive zvestobe, da bi vidno pokazali svojo neomajano vdanost in zvestobo do preljubljenega vladarja, ki je pred 60 leti zasedel svetli prestol svojih slavnih pradedov, in ki ga je na njem ohranil Bog do danes v srečo avstrijskih narodov. Ime cesarja Franca Jožefa I. — je nadaljeval — se blesti poleg premišljenih, poleg genijalnih in odločnih, poleg viteških, velikih in človekoljubnih vladarjev iz rodovine habsburške z zlatimi črkami v zgodovini naše države, in baš stan učiteljev je, ki je predmudru vladarju dolžan večje hvalečnosti kakor katerikoli drugi stan in viden izraz hvalečnosti ljubljanskega učiteljskega bodi vdanostna izjava. Predlaga, da isto oddajo gg. e. kr. okrajni šolski nadzornik in vsi šol. voditelji in voditeljice visokemu predsedstvu vojvodine Kranjske, da ista predloži pred Najvišji prestol ta sicer skromen, a tem iskrenjeji izraz in zagotovilo neomajane vdanosti in zvestobe ter vročo ljubezen do Njega Velikanstva. Po teh vnodnih besedah prebere vdanostno izjavo in jo nato izroči predsedniku konferencije. Nato je učiteljstvo zaključilo slavnostno sejo s cesarsko himno. — C. kr. okr. šolski nadzornik g. A. Maier je za tem otvoril konferencijo. Pozdravil je vse navzoče ter imenoval za namestnika starostu ljubljanskega učiteljskega Leopolda A r m i č a, za zapisničarja pa g. G o v e k a r j a in gđ. R o j č e v o. V nagovoru se je spominjal s toplimi besedami umrlih stanovskih tovarišev in tovarišice: Kobau Olge, M. Domenice Dereani, Emilije Guzelj, ravnatelj Raktelja in Val. Kumra. V znak sožalja so zborovalci vstali s sedežev. Soglasno so se sprejele knjige, ki naj se na novo uvedejo v prihodnjem šol. letu. Te so: Gabršček-Razinger: Berilo in slovnica za II. razred; Jožef Vole: Velike zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze za IV., V. in VI. razred; Jožef Brinar: Čitanka za meščanske šole I. del, za VI. razred; Ivan Macher: Prirodopis za meščanske šole, III. stopnja, za VIII. razred. — Za knjižnični odbor je poročal njega načelnik gospod nadučitelj J. D i m n i k. Omenja, da je bilo dohodkov 200 K od občinskega sveta. Od 3290 knjig prejšnjega leta, je narasla knjižnica leta 1907. na 3411 knjig. Da se izboljša njen gmetni položaj, je poročeval predlagal, naj mestni šol. svet naprosi občinski svet, da izboljša letno dotacijo od 200 K na 500 K, in da naj da letos 100 K izredne podpore. Predloga sta se soglasno sprejela. V knjižnični odbor za šolsko leto 1908/09. so bili iznova voljeni g. nadučitelj J. Dimnik, ter gđ. učitelja J. Furlan in V. Sadar, v stalni odbor pa gđ. M. Marovtova ter gg. učitelji J. Likar, Razinger in J. Režek. — Ko se je nadučitelj g. Leopold Armic predsedniku zahvalil za vodstvo konferencije, je ta isto zaključil.

Razpisano je s šolskim letom 1909 mesto glasbenega učitelja na mariborskem učiteljskem. Poročje od 16. julija na dež. šolski svet v Gradu.

Umrl je v Škofji Loki bivši šolski vodja Fran Praprotnik, edini brat pokojnega Andreja Praprotnika, star 75 let. N. v m. p. l.

Potrjeni zakon. Cesar je dne 5. t. m. sankcioniral zakon glede ureditve učiteljskih plač, ki ga je sklenil istrski deželni zbor.

Počitniška kolonija za ljubljanske otroke. Mestni magistrat pošlje letos na počitnice v zavetišče pri Cerkljah na Gorenjskem 120 otrok. Prideli pa tej koloniji tudi nekaj učiteljev za nadzorstvo. Takemu učitelju se dovoli baje: 1. Prosto stanovanje in hrana za učitelja in tudi vsa njegova rodovino, ker bi bila prevelika žrtev, da bi na ljubo svojim otrokom pustil dva meseca svojo rodovino v nemar. 2. Mesečne remuneracije 120 kron, kar ni ravno preveč, ker bi pač nihče za manj ne prevzel tega težavnega posla. 3. Po končanih počitnicah se mu dovoli dvamesečni dopust, da

si bo mogel odpočiti od napornega dvanajst-mesečnega dela.

Jubilejska okraj. učiteljska konferenca za litijski okraj, ki se je vršila 10. dne t. m. v prijazni vasi Smartnem pri Litiji, se je izvršila kaj slavnostno. V lahkem vetru so plapolale zastave v pozdrav učiteljstvu, ki je prihitelo v polnem številu na ta praznik. Res je, da praznujemo praznik okraj. učiteljske konference vsako leto, toda vsako leto ni jubilejsko leto in vsako leto ni tako svečanostne razporedbe, nego je bila razporedba letošnja. Ob deveti uri se je zbralo učiteljstvo v dekanjski cerkvi k slavnostni službi božji, pri kateri je popeval kaj lepo mešani zbor učiteljskega litijskega okraja. Ne moremo si kaj, da bi ne omenili pri tej priložnosti gđ. Perslove, ki je kaj lepo zapela: "Ave Maria". Po slavnostni službi božji se je zbralo učiteljstvo v kaj okusno ovenčauem šolskem poslopju k slavnostnemu predavanju: "Cesar Franc Jožef I.", ki ga je priredil gospod e. kr. okraj. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny. Divili smo se krasnim skriptičnim slikam. Da, kulturna stran je glavna stran vsakega vladarja. Ker izide predavanje itak tiskano, zaradi tega se ne bomo izpuščali v podrobnosti na tem mestu. Po tem predavanju je poročal tov. Bernard Andoljšek, nadučitelj iz Litije, o razvoju ljudskega šolstva za vladanja cesarja Franca Jožefa I. Tudi to predavanje izide tiskano. In prav je tako. Škoda lepega dela, da bi se razblinilo v prazen nič. Marsikdo ga bo čital z zanimanjem in vsakdo s pridom. Na predlog tov. Franca Mlakarja, učitelja iz Smartna pri Litiji, se sklene, da se naj uvrsti v konferenčno poročilo tudi predavanje gđ. Ivane Dolinarjeve, učiteljice iz Višnje Gore. S svojim predavanjem je nas ravnokar omenjena gospodična jako razveselila. Zapustila je starihak način čitanja in se oprijela manire govornikov. In tako je prav. To bi se naj poizkušalo povsod. Zakaj na tak način se izobrazi učiteljstvo prav lahko v govorništvu. In dobrih govornikov rabimo v našem stanu. Res je, da dar govora ni dan vsakomur, a komur je dan, ta naj ga uporablja v prid in povzdigo našega stanu in naroda našega. Saj govornikova beseda ima silno moč. Stalni odbor in knjižnični odbor ostaneta stara. Med odmorom se sklene sledeče: 1. "Društvo prispeva za spomenik umrlemu tovarišu Engelbertu Kavčiču, bivšemu nadučitelju pri Sv. Križu. 2. Dovoli se prispevek za spomenik slavnega Lege. 3. Da se pokaže, da je učiteljstvo litijskega okraja iz večine naprednega mišljenja, se oglaš šest udov prostovoljno, da pohite kot delegati v Gorico. Po izčrpani razporedbi pa je pohitelo učiteljstvo v kaj okusno okrašen prostor g. Ivana Robavskega. Postrežba je bila izborna. Isto velja o jedi in pijači. To gostilnico priporočamo tujem prav toplo. Skupnega obeda se je udeležilo skoraj vse učiteljstvo. Počastili so nas s svojo navzočnostjo gg. e. kr. okrajni glavar Viktor Parma in pa komisar s svojo dražestno gospo soprogo. Iz vena govorov je nam omeniti v prvi vrsti govora gg. e. kr. okraj. šol. nadzornika Ljudevita Stiasny, ki je napil v imenu zbranega učiteljskega presvetlemu cesarju Francu Jožefu I., in pa e. kr. okraj. glavarja Viktorja Parme, ki se je zahvalil za patrijotizem, ki ga učiteljstvo ne nosi samo na jeziku, temveč tudi v sreč. Pozabiti pa ne smemo tudi govorov tov. Andoljškega, Zajca, Škerbinca in Blagane. Omeniti moramo tudi vdanostno izjavo, ki jo je poslalo učiteljstvo na predlog tov. Andoljškega našem presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. Po končanem obedu se je razvila neprisljuna in zaradi tega prijetna zabava. Celot boginje Terpsihore se ni pozabilo povsem. Škoda, da so nas domislile Hore tako hitro doma. Nehvaležni bi bili, ako bi ne pohvalili učiteljskega iz Smartna pri Litiji in med temi še posebno tov. nadučitelja Mihaela Debeljaka, ki je imel največ skrbi in dela, da se je izvršila slavnost tako lepo.

Osebnosti v Kranjskem. Zaradi boleznij je dobil dopust do konca šolskega leta učitelj in vodja šole v Zagradcu Anton V o d e in pride na njegovo mesto definitivna učiteljica Marija J a g o d i č e v a iz Žužemberka. Na mesto umrlega učitelja Franca A u s e r j a v Bohinjski Beli je imenovana za suplentinjo izprašana učiteljska kandidatinja J o s i p i n a A r h o v a.

Opozarjamo na razpisano učiteljsko mesto na petrazrednici v Braslovčah. Kraj je slikovit trg, kakor so pač ravno najlepši deli slovenske Stajerske. Saj že mora Savinjska dolina sama biti cilj mnogih učiteljev zaradi svoje mikavosti, imovitega in naprednega prebivalstva Šolske razmere so v Braslovčah tako ugodne, kakor si jih le more učitelj želeči! V bližini Braslovč jedva četr ure je oddaljena postaja Polzela. Šola je v drugem krajevnem razredu; življenski odnosi so prav solidni. Rok za kompetenco poteče z 20. junijem.

Z Notranjskega nam piše tovariš: "Učiteljski Tovariš" št. 45 l. 1907 piše med drugim. "Fakt je, da so naše plače naravnost škandalozne", ter prav kolegierno nasvetuje, da bi tisti tovariši, ki so prebili častno 40 let v taki službi, kakršna je ravno učiteljska, kar priča, da so to pravi junaki v sedanjem slabotnem človeštvu, stopili v pokoj. Prav lep je ta nasvet. Tudi iz zdravstvenih ozirov bi učitelji po 40 letnem delovanju to težko službo radi pustili. Pri tem kolegialnem nasvetu se pač ni pomislilo, da je v pokoj utrujenemu staremu učitelju tudi potreba hrane, pijače, obleke in še ne